

ACTUALITAT

L'APORTACIÓ HISTORIOGRÀFICA DE MARIÀ RIBAS I BERTRAN

Pel desembre del 1981, Marià Ribas i Bertran va ser merescudament homenatjat per la Ciutat de Mataró. De l'acte de l'homenatge en donàrem constància al passat núm. 12 dels FULLS. Afegint-nos al sentir general, és hora que valorem amb justícia l'obra d'aquest insigne mataroní que tant ha fet en els camps de la història i l'arqueologia per la divulgació del nostre passat col·lectiu. En mans dels més entesos queda la valoració global de la tasca que constitueix tota la vida de Marià Ribas i Bertran. Des de la nostra modèstia, hem intentat reflexionar sobre el que ha suposat per a Mataró l'aportació historiogràfica de Marià Ribas i sota quins conceptes hom pot avaluar la seva magnífica obra.

Marià Ribas fou el primer historiador mataroní que trencà amb el romanticisme historiogràfic que, fins llavors, havia caracteritzat la majoria d'investigadors. Des del seu primer article (1922), ens apareix, per la seva metodologia seriosa i científica, com a continuador de l'escola històrica que, a recer del nou segle, comptà amb noms tan admirables com el Dr. Bosch i Gimpera o F. Carreras i Candi, l'obra del qual —malgrat les aparences— és d'un rigor fora de dubtes.

Des de Mataró estant, els antecedents més immediats de Marià Ribas i Bertran hem de cercar-los al s.XIX en les persones de Josep Ma. Pellicer i Pagès i en els "*Papers*" del pare Josep Rius. Ambdós autors i senyaladament Pellicer, foren els primers en bastir una història completa de la nostra ciutat. Pellicer, autor d' "*Estudios Histórico-arqueológicos sobre Iluro*", ens forneix una història global de Mataró, des dels temps més reculats fins al moment de la seva publicació (1887), dedicant una atenció preferent a l'època romana, la més desconeguda aleshores. Des de llavors ençà, si descomptem les valuoses aportacions del pare Rius (en part publicades al *Diccionario Geográfico* del Padre Flórez, en part inèdites a l'Arxiu del Col·legi de Santa Anna i en part fotocopiades a la Biblioteca Popular), encara que fragmentàries, cap altre historiador no havia gosat escometre semblant empresa. Marià Ribas, però, sota la modèstia del títol "*Orígens i fets històrics de Mataró*" (1934), presenta una nova síntesi històrica de la Ciutat amb forta acceptació popular, com ho demostra el fet de ser utilitzada com a llibre d'estudi a l'institut i escoles de la Ciutat.

Els romàntics que magnificaren la nostra història, la majoria de les vegades pecaven de mífics i de tòpics; àdhuc sovint, en llur fal·lera reivindicativa de les glòries passades, tergiversaren o, si més no, novel·laren el nostre passat. Víctor Balaguer, amb la seva "*Historia de Cataluña y de la Corona de Aragón*" (1860) és, potser, l'exponent més fefaent d'aquesta trajectòria historiogràfica. Pellicer i Pagès i el pare Rius, al seu torn, es mantingueren en aquest moviment tot i que s'adequaren, un poc més que els seus antecessors, a la documentació i a la crítica històrica.

Ni post-romàntic ni proto-científic no són qualificatius que escauen a Marià Ribas, malgrat la tossuderia d'alguns. Rigor i científisme són els mots que defineixen concluentment la trajectòria d'aquest arqueòleg, historiador, arxivista, etc. etc.

Al llarg de la seva copiosa bibliografia, Marià Ribas ha tractat de divulgar la nostra història des de tots els angles i òptiques. Algú ha dit que ens han intentat d'arrabassar la nostra història. Homes com Marià Ribas, exemples de dedicació constant i de vocació arrelada, ho han impedit, i no solament això, ho han evitat del tot amb les seves successives aportacions. Si el nostre passat ens és assequible, a ell i a molts d'altres els ho hem d'agrair.

C.M. i R.

INSTAL·LACIÓ SISTEMES DE SEGURETAT

El passat mes de març, gràcies a una subvenció de la Caixa d'Estalvis Laietana, s'han instal·lat sistemes de seguretat al Conjunt dels Dolors i a la Sala de l'Arxiu, del Museu Arxiu de Santa Maria. Agraïm públicament la col·laboració de la Caixa d'Estalvis Laietana.

RESTAURACIÓ DEL RETAULE DE SANT NICOLAU A L'ANTIGA CAPELLA DE SANT JOAN

Prosseguint en la tasca de conservació del patrimoni cultural que la basílica de Santa Maria guarda, ha estat restaurat recentment pel Sr. Ramon Gudiol, el retaule de Sant Nicolau, situat des de l'any 1940 a l'antiga Capella de Sant Joan. Ha col·laborat en la pintura de la Capella el pintor Sr. Amadeu Teulats.

Fotografia: Pep Ros.

El retaule es compon d'una tela central amb representació del Sant, d'autor desconegut, amb clara influència bizantina, que pot datar-se a mitjan segle XVII. La resta és obra de l'escultor mataroní Antoni Riera i Mora (1641-1697), autor també dels retaules del Roser i de Sant Joaquim i Santa Anna existents a Santa Maria.

La imatge de Sant Joan, obra de l'escultor mataroní Jordi Puiggalí Clavell, quedarà situada en una de les parets laterals.

La Capella de Sant Joan va ser construïda al segle XVII pel gremi de fusters, boters, carreters, mestres de cases, calafats, basters, blanquers, assaonadors de pell i altres oficis menors. Fins l'any 1936 hi figurà el retaule de Sant Joan (segle XVII) contractat i construït per Jaume Vendrell fuster de Mataró.

NOCES D'ARGENT COM A RECTOR

El dia 31 de març va fer 25 anys de la presa de possessió de Mossèn Francesc Pou i Ginesta com a Rector de la Parròquia de Santa Maria de Mataró. La seva iniciativa i col·laboració ha fet possible l'existència del Museu Arxiu de Santa Maria. Aprofitant l'avinentsa l'Equip del Museu Arxiu, fa públic el seu agraïment. Per molts anys.

VISITA DEL CARDENAL JUBANY

El diumenge dia 21 de març, a la tarda, visità el Museu Arxiu de Santa Maria el Cardenal Jubany, Arquebisbe de Barcelona. Després del recorregut per les diverses seccions, signà en el Llibre d'Honor del Museu Arxiu i hi escriví el següent:

Havent fet una visita a totes les instal·lacions del Museu Arxiu de la Parròquia de Santa Maria de Mataró, estic literalment admirat de les grans riqueses conservades aquí, religioses i artístiques, que són testimonis autèntics d'un bon tros de la història de Mataró; admirat també de l'esforç i l'encert de tots els que, d'una manera o altra, han col·laborat en la realització d'aquestes instal·lacions.

Déu faci que el fons cristià, testimoni en les coses conservades en aquest Museu Arxiu, es conservi en la Història viva dels ciutadans de Mataró.

La història d'un poble forma part del seu ésser ! Cal que estigui present en totes les generacions futures.

+ Narcís Jubany
Arquebisbe de Barcelona